

POHJOIS-SAVON
SYÖPÄYHDISTYS

Pohjois-Savon
hyvinvointialue

Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke 2023–2025

Anne Rautiainen,

Hankekoordinaattori Pohjois-Savon Syöpäyhdistys ry

1 Hankkeen tarve ja tausta

Pohjois-Savon hyvinvointialue (Ikääntyneiden palvelut, Perus- ja Osastopalvelut, Syöpäkeskus/Palliativinen poliklinikka) yhdessä Pohjois-Savon Syöpäyhdistyksen käynnistivät saattohoidon vapaaehtoistoiminnan hankkeen vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi Pohjois-Savossa vv. 2023–2025. Hankkeen tavoitteena on kehittää ja juurruttaa saattohoidon vapaaehtoistointa Pohjois-Savon alueella, tuoda saattohoidon vapaaehtoistointaa ihmisten tietoisuuteen Pohjois-Savossa sekä tiedottaa toimintayksiköiden henkilökuntaa vapaaehtoisten hyödyntämisestä.

Hanke perustuu Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) Palliativisen ja saattohoidon kansalliseen laatusuositukseen. Laatuksiteerin pykälä 34 suosittaa, että palliativiseen hoitoon osallistuu myös vapaaehtoisia, jotka on perehdytetty ja koulutettu toimimaan sairastuneiden ja heidän läheistensä tukena. Toiminta tulee organisoida osaksi toimintayksikön työskentelyä. ([Palliativisen hoidon ja saattohoidon kansallinen laatusuositus \(julkari.fi\)](#)) THL:n kansallinen laatusuositus vapaaehtoistoiminnan osalta on hyvä peruste sille, että toimintaa laajennetaan ja kehitetään Pohjois-Savon alueella.

Pohjois-Savon Syöpäyhdistyksen tehtävänä on tarjota palveluita koko Pohjois-Savon alueelle, määrittelehän myös kattojärjestömme Syöpäjärjestöt yhdeksi perusarvoikseen palveluiden saatavuuden kaikille asiakkaille asuinpaikasta riippumatta. Lisäksi Syöpäjärjestöjen strategiaa tavoitteita vahvistetaan vuosina 2023–2025 kehitysohjelmilla, joihin lukeutuu mm. uusien vapaaehtoistointojen kehittäminen ja kumppanuussuhteiden vahvistaminen. Arvot ja strategiset tavoitteet luovat pohjan toiminnalle ja toimintaa kehitetään niiden mukaan.

Pohjois-Savon Syöpäyhdistyksellä on pitkäaikainen kokemus saattohoidon vapaaehtoistoinnasta Pohjois-Savossa; KYS Syöpäkeskus, saattohoidon tukiyksikkö Lehtola-koti, ja Kuopion, Iisalmen ja Varkauden kotisairaalat.

Hankkeessa työskentelee hankekoordinaattori ja hankkeeseen on perustettu ohjaus -ja projektiryhmä. Ohjausryhmän tehtävänä on antaa suuntaviivoja, seurata ja arvioida projektia ja se kokoontuu noin 4 kertaa vuodessa. Moniammatillinen projektiryhmä kokoontuu 4 kertaa vuodessa ja sen tehtävänä on auttaa konkreettisesti hankkeen toteuttamistyössä.

Vapaaehtoiset tarjoavat kiireetöntä läsnäoloa, kuuntelevaa korvaa ja inhimillistä lämpöä tilanteissa, joissa sekä sairastunut että hänen läheisensä voivat kokea pelkoa, ahdistusta ja yksinäisyyden kokemusta, joita kuoleman läheisyys saattaa herättää.

Vapaaehtoinen tukihenkilö tarjoaa matalan kynnyksen psykososiaalista tukea palliativisessa ja saattohoidossa oleville sekä heidän läheisilleen, korvaamalla hoitohenkilökuntaa. Vapaaehtoiset ovat rinnalla kulkijoita ja kohtaavat sairastuneita sekä heidän läheisiään inhimillisesti ja kiireettömästi. Vapaaehtoisten mukanaolo tuo lämpöä ja yhteisöllisyyden tunnetta, korostaen elämän arvokkuutta ja ihmisarvoa tuettavan ehdoilla.

Vapaaehtoisten kiireetön läsnäolo tavallisen ihmisen taidoin tuo välittämistä, lämpöä ja lohtua ja myös tuulahduksen tavallisesta arjesta. Lisäksi vapaaehtoistointa keventää ammattilaisten työtaakkaa ja auttaa takaamaan, että jokainen sairastunut saa tarvitsemansa

huomion ja tuen. Vapaaehtoiset voivat esimerkiksi viettää aikaa sairastuneen kanssa, jotta läheiset saavat levätä tai tehdä arjen muita asioita.

Vapaaehtoistoiminnan arvo palliatiivisessa ja saattohoidossa ei ole mitattavissa vain toiminnan määrässä, vaan sen laadussa. Inhimillinen kohtaaminen, aito läsnäolo ja kyky nähdä ihminen sairauden takana ovat asioita, jotka voivat jättää pysyvän jäljen sairastuneiden ja heidän läheistensä elämään.

2 Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kehittää ja juurruttaa saattohoidon vapaaehtoistoimintaa Pohjois-Savon alueella. Hankkeessa on seuraavia tavoitteita:

Tavoite 1 Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan laajentaminen Pohjois-Savossa

Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja juurruttaminen laajemmin Pohjois-Savoon keskittyen isompien kuntien ympärille lisälmeen, Varkauteen ja Kuopioon.

Tavoite 2. Vapaaehtoisten rekrytointi, kouluttaminen ja sitouttaminen tehtävään

Rekrytoimme uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan, koulutamme heidät tehtävään ja huolehdimme heidän hyvinvoinnistaan toiminnanohjausten, täydennyskoulutusten ja virkistysten avulla.

Tavoite 3. Palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa tarjoavien toimintayksiköiden valmius vastaanottaa vapaaehtoisia ja hyödyntää heitä

Toimintayksiköiden henkilökunnalle järjestetään säännöllisiä infoja saattohoidon vapaaehtoistoiminnasta, jotta yksikössä ollaan tietoisia, mikä on saattohoidon vapaaehtoisen rooli ja tehtäväkuva. Luodaan toimintayksikkökohtaiset ohjeet yhteisistä pelisäännöistä, vapaaehtoisten kutumisesta ja koordinoinnista. Toimintayksiköistä valitaan vastuuhenkilöt, jotka ovat vastinpareja hankekoordinaattorin kanssa ja jotka haluavat olla kehittämässä toimintaa yksiköissä. Vastuu kouluttamisesta, koordinoinnista ja saattohoidon vapaaehtoisten hyvinvoinnista huolehtimisesta on Pohjois-Savon Syöpäyhdistyksen vapaaehtoistoiminnasta vastaavalla työntekijällä.

Tavoite 4. Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan näkyvyyden lisääminen

Tuomme esille saattohoidon vapaaehtoistoimintaa koko Pohjois-Savon alueella ja tunnettuuden lisääntymisen kautta saamme uusia saattohoidon vapaaehtoisia toimintaan mukaan. Myös kohderyhmä eli palliatiivisessa ja saattohoidossa olevat sekä heidän läheisensä saavat tietoa toiminnasta ja osaavat pyytää sitä.

3 Vuosi 2024

Toisena hankevuonna käynnistimme saattohoidon vapaaehtoistoiminnan sekä lisäalassa että Varkaudessa. Lisäalassa 10 vapaaehtoista aloitti tehtävässään tammikuussa 2024. He toimivat pääasiassa Pohjois-Savon hyvinvointialueen lisäalmen osastopalveluissa ja tarvittaessa tuettavien kodeissa. Vapaaehtoiset vierailevat osastoilla 1, 2 ja 3 kerran kuukaudessa, ja heidät voi kutsua tukemaan sairastunutta tai hänen läheisiään hankekoordinaattorin kautta. Toimintaa laajennettiin Ylä-Savossa ulottumaan asumispalveluyksiköihin, mikä mahdollistaa vapaaehtoisten tuen myös näissä yksiköissä asuville sairastuneille ja heidän läheisilleen.

Kuopiossa vapaaehtoistoiminta keskittyy pääasiassa saattohoidon tukiyksikkö Lehtola-kotiin, mutta tarvittaessa vapaaehtoiset vierailevat myös tuettavien kodeissa. Vuonna 2024 Kuopion alueella aloitti kolme uutta vapaaehtoista, ja alueella toimii tällä hetkellä noin 16 aktiivista vapaaehtoista.

Saattohoidon vapaaehtoistoiminta käynnistyi Varkaudessa syksyllä 2024, ja toiminnassa on mukana kahdeksan aktiivista vapaaehtoista. He työskentelevät pääasiassa Pohjois-Savon hyvinvointialueella Hyvinvointikeskus Aallon akuuttiosastolla, mutta heidät voi pyytää myös tuettavien koteihin. Vapaaehtoiset vierailevat akuuttiosastolla kerran kuukaudessa, ja heidän tukeaan voi pyytää hankekoordinaattorin välityksellä.

Vapaaehtoisten aktiivinen osallistuminen osastoilla, asumispalveluyksiköissä ja tuettavien kodeissa tuo arvokasta lisätukea sairastuneille ja heidän läheisilleen, erityisesti niissä tilanteissa, joissa ammatillisten resurssien rinnalle tarvitaan inhimillistä läsnäoloa ja rinnalla kulkemista.

Toiminnan monipuolisuus — esimerkiksi vierailut osastoilla, tuki kotona ja asumispalveluyksiköissä — vastaa hyvin erilaisiin tarpeisiin. Samalla vapaaehtoisten määrä ja heidän laaja sitoutumisensa eri alueilla viittaavat siihen, että hanke on onnistunut paitsi rekrytoimaan myös motivoimaan vapaaehtoisia. Saattohoidon vapaaehtoistoiminta on merkityksellistä ja tarkkaan kohdennettua, ja iloksemme meillä on riittävästi sitoutuneita vapaaehtoisia mukana sekä jatkuvasti uusia kiinnostuneita, mikä turvaa toiminnan jatkuvuuden ja laadukkaan tuen tarjoamisen.

Sosiaalinen media on nykyään keskeinen kanava tavoittaa kohderyhmiä ja ohjata heitä tukihenkilötoiminnan palveluiden äärelle. Tukihenkilötoiminnan kohdalla palliatiivisessa ja saattohoidossa some-viestinnällä on tärkeä rooli, koska aihepiiri voi olla monille vielä tuntematon, ja kynnys jaksaa etsiä tietoa saattaa olla korkea. Hyvin toteutetulla some-viestinnällä voidaan madaltaa tätä kynnystä, lisätä tietoisuutta palveluista ja tarjota helposti saavutettavia väyliä hakeutua tuen piiriin.

Jaoimme tukihenkilötoiminnasta palliatiivisessa ja saattohoidossa tietoa sosiaalisessa mediassa (Facebook, Yhdistyksen kotisivut, Instagram) säännöllisin väliajoin. Teimme Reels-videon, jonka myös Pohjois-Savon hyvinvointialue jakoi tarinoissaan omalla IG-tilillään. Tarinaa oli katsottu yhdistyksen somessa yhteensä lähes 2000 kertaa.

Vuonna 2024 vapaaehtoiset ovat olleet niin syöpään sairastuneiden kuin heidän läheistensä tukena. Tilastointiin perustuvien tietojen mukaan vapaaehtoiset kohtasivat vuoden aikana sairastuneita yhteensä **163 kertaa** sekä ja läheisiä **56 kertaa**.

Tilastointi on toteutettu vapaaehtoisten toimesta heidän henkilökohtaisilla tilastointilomakkeillaan. Lomakkeille on kirjattu ainoastaan määrällisiä tietoja kohtaamisista eriteltyinä sairastuneiden, heidän läheistensä tai molempien osalta. Lomakkeella ei ole merkitty mitään sellaisia tietoja, joista yksittäinen tuettava voisi olla tunnistettavissa.

Vapaaehtoisten hyvinvointi ja jaksaminen varmistetaan säännöllisten toiminnanohjausten sekä erilaisten virkistyshetkien avulla. Vapaaehtoisten hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen on keskeistä toimintaan sitoutumisen ja laadun kannalta. Järjestimme yhteensä 9 ryhmätoiminnanohjausta vapaaehtoisille tukihenkilöille.

Toimintayksiköiden henkilökunnalle järjestettiin yhteensä kuusi infotilaisuutta saattohoidon vapaaehtoistoiminnasta, lisäksi järjestettiin infotilaisuus vapaaehtoistoiminnasta opiskelijoille. Säännölliset infot vapaaehtoistoiminnasta ovat äärimmäisen tärkeitä, sillä ne tarjoavat olennaista tietoa saattohoidon vapaaehtoistoiminnasta ja edistävät yhteistyötä toimintayksiköiden ja vapaaehtoisten välillä. Vapaaehtoisia ja ammattilaisia kohtasimme yhteensä 229 kertaa. Kun tuettavien kohtaamiset sekä hankekoordinaattorin järjestämät vapaaehtoisten ja ammattilaisten kohtaamiset lasketaan yhteen, kohtaamisia on ollut yhteensä 448.

Vapaaehtoisten antama tuki ja läsnäolo palliatiivisessa ja saattohoidossa on ollut merkityksellistä sekä syöpään sairastuneille että heidän läheisilleen, ja heidän tekemänsä vapaaehtoistoiminta on ollut arvokas osa tuettavien kokonaisvaltaista tukea.

Kuukausi	Toiminta ja yhteistyökumppani	Jos kohdattu ihmisiä, lukumäärä
Tammikuu	Toiminnanohjaus vapaaehtoiset Kuopio	8
	Vapaaehtoistoiminnan käynnistyminen Iisalmen osastopalveluissa Info toimintayksikön henkilökunnalle saattohoidon vapaaehtoistoiminnasta ja vapaaehtoisten tutustuminen Iisalmen osastopalveluihin	23
Helmikuu	Toiminnanohjaus vapaaehtoiset Kuopio	5
Maaliskuu	Toiminnanohjaus vapaaehtoiset Iisalmi Vapaaehtoisten rekrytointi Varkauden alueelle käynnistyy - Vapaaehtoisten peruskoulutus elokuussa 2024	5
Huhtikuu	Vapaaehtoisten rekrytointi alkaa	
	Tukihenkilötoiminnan esittely , AVH- yhdistys Iisalmi - kerrottu yhdistyksen toiminnasta sekä saattohoidon vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeesta ja vapaaehtoistoiminnasta	18
	Virtuaalikalvat tukihenkilöille - Vapaamuotoinen vapaaehtoisten tapaaminen etänä/virtuaalikalvat	5
Toukokuu	Vapaaehtoisten rekrytointi jatkuu Vapaaehtoisten haastattelut	
Kesäkuu	Vapaaehtoisten haastattelut jatkuu	
Heinäkuu	-	
Elokuu	Saattohoidon tukihenkilökoulutus, Varkaus (Koulutuspäivät 6.8., 17.8.,20.8., ja 27.8)	9
	Lehtijuttu saattohoidon vapaaehtoistoiminnasta Iisalmen sanomat 29.8.2024 ja Varkauden lehti syyskuu 2024 Saattohoidon vapaaehtoinen tukihenkilö kulkee potilaan ja läheisten rinnalla – "Toisinaan tukihenkilön kanssa halutaan rupertella, toisinaan olla ihan vain hiljaisuudessa" Paikalliset Iisalmen Sanomat	3
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikön henkilökunnalle/ Asumispalveluyksikkö Kirkonsalmi Iisalmi, Teams	18
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikön henkilökunnalle/ Asumispalveluyksikkö Aurinkokartano Iisalmi, Teams	1
	Turvallisuuskävely vapaaehtoisille , Osastopalvelut Iisalmi - Paloturvallisuus, turvallisuusasiat osastoilla	2
	Toiminnanohjaus Iisalmi	10
	Virkistys Kuopion kaupunginteatteri koeyleisö "Kuolleista herännyt" –näytös 28.8.	8

	Toiminnanohjaus Kuopion vapaaehtoiset 22.8	8
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikön henkilökunnalle/ Asumispalveluyksikkö Tuulikannel ja Mosaiikki Sonkajärvi/Teams	15
Syyskuu	Yhteistyökahvit Vapaaehtoisten ja toimintayksikön henkilökunnan kanssa 11.9 - saattohoidon tukiyksikkö Lehtola-koti	15
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan käynnistyminen Varkaudessa, Hyvinvointikeskus Aalto akuuttiosasto, Varkaus - Vapaaehtoiset tutustumassa yksikköön, paloturvallisuusasiat	7
Lokakuu	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikön henkilökunnalle / Hyvinvointikeskus Aalto akuuttiosasto, Varkaus 9.10	11
	Vapaaehtoisten tutustuminen toimintayksikköön Aurinkokartano ja Kirkonsalmi, Iisalmi 22.10	6
	Vapaaehtoisten toiminnanohjaus, Varkaus 30.10	4
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikköön/Kotisairaala Varkaus ja Leppävirta 30.10/Teams	10
	Täydennyskoulutus; kotisairaalatoiminta ja kotiin menevien ohjeistus	7
Marraskuu	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikköön/ asumispalveluyksikkö Onnimanni, Iisalmi 7.11/Teams	6
	Vapaaehtoisten toiminnanohjaus Iisalmi, 5.11	5
	Vapaaehtoisten toiminnanohjaus Kuopio 6.11	5
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely toimintayksikön henkilökunnalle/ Kotisairaala, Kuopio 28.11/Teams	6
	Vapaaehtoisten tapaaminen Iisalmi/Omakustanteinen virkistys	6
Joulukuu	Vapaaehtoisten toiminnanohjaus, Kuopio 4.12	5
	Vapaaehtoisten toiminnanohjaus Varkaus, 17.12	3
	Saattohoidon vapaaehtoistoiminnan esittely oppilaitokseen Teams 17.12	6

POHJOIS-SAVON
SYÖPÄYHDISTYS

Pohjois-Savon
hyvinvointialue

HAKU PÄÄLLÄ! Tule meille tukihenkilöksi

Haemme vapaaehtoisia saattohoidon tukihenkilöitä Varkauteen.

Onko sinulla aikaa ja halua toimia vapaaehtoisena sairastuneelle tai hänen läheisilleen?

Tukihenkilönä olet rinnalla kulkija niin sairastuneelle kuin hänen läheisilleen palliatiivisen hoidon ja/tai saattohoidon vaiheessa. Olet kiireettömästi läsnä ja tuot lohtua ja turvaa tavallisen ihmisen taidoin.

Mitä saan koulutuksesta?

Kaikki hakijat haastatellaan ja sopiviiksi katsotut henkilöt koulutetaan tehtävään. Koulutuksen jälkeen voit toimia merkityksellisessä vapaaehtoistehtävässä Pohjois-Savon Syöpäyhdistyksessä. Saat todistuksen tukihenkilökoulutuksesta. Yhdistys tukee tukihenkilön jaksamista tarjoamalla säännöllisesti toiminnanohjausta, täydennyskoulutuksia sekä virkistystapahtumia.

Koulutuksen kesto?

Koulutus järjestetään kahtena iltana 6.8., 17.8., sekä lauantaina 20.8. 2024. Osallistujana sitoudut kaikkiin koulutuspäiviin.

Hae koulutukseen viimeistään 12.5 mennessä.

Hakijalle lähetetään alkuhaastattelulomake ja sovitaan haastatteluaika.

Yhteydenotot ja lisätietoa:

Anne Rautiainen, p. 044 523 6996.

anne.rautiainen@pohjois-savonsyopayhdistys.fi

*Kaipaatko
rinnalla
kulkijaa?*

Vapaaehtoinen tukihenkilö

Pohjois-Savon Syöpäyhdistyksen vapaaehtoinen tukihenkilö tukee sairauden palliatiivisessa- ja saattohoitovaiheessa olevaa sairastunutta ja/tai hänen läheisiään. Hän on käynyt tukihenkilökoulutuksen ja keskustelut hänen kanssaan ovat ehdottoman luottamuksellista.

Vapaaehtoinen tarjoaa läsnäoloa ja keskustelua kiireettömästi, ja hänen kanssaan voi keskustella halutessaan sairauden nostattamista tunteista. Tukihenkilö voi antaa läheiselle mahdollisuuden lepohetkeen. Tukihenkilö voi vierailla myös kotona. Vapaaehtoiset toimivat Iisalmen, Kuopion ja Varkauden alueilla.

Jos haluat itsellesi tukihenkilön, ota yhteyttä:

Anne Rautiainen, p. 044 523 6996,
anne.rautiainen@pohjois-savonsyopayhdistys.fi

POHJOIS-SAVON
SYÖPÄYHDISTYS

Liite 3.

Läsnä ja lähellä, Saattohoidon tuki -esite

Läsnä ja lähellä – Saattohoidon tuki

POHJOIS-SAVON
SYÖPÄYHDISTYS

Pohjois-Savon
hyvinvointialue